

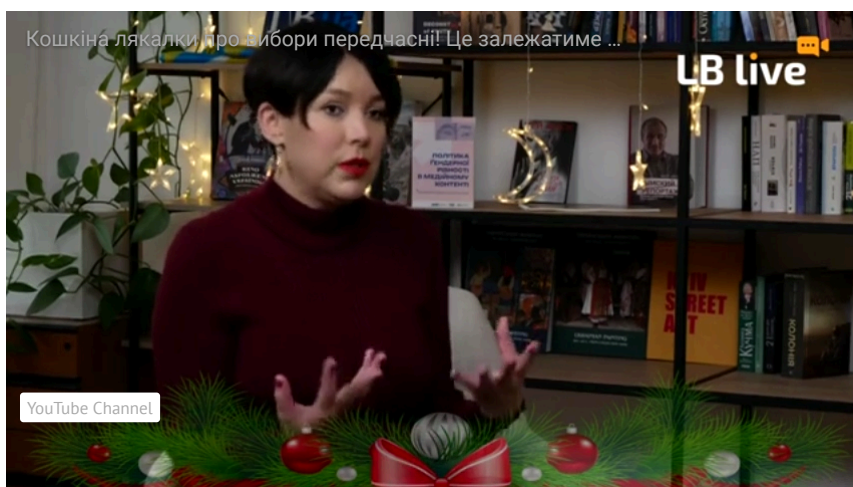
Урятуватися з Маріуполя. Ніхто не міг уявити собі такий кошмар

Від редакції: Ми продовжуємо [цикл публікацій про події в Маріуполі](#) річної давності. Сьогоднішній текст – це історія мешканки Маріуполя Алевтини Швецової.

[Маріуполь опинився в оточенні](#) в перші дні повномасштабного вторгнення. Усі попередні вісім років російсько-української війни місто тримало східний фронт, проте виявилось практично беззахисним із заходу. Орди загарбників, що сунули з Криму, 27 лютого заблокували Бердянськ і продовжили висування на Маріуполь. 28 лютого колони ворожої техніки перерізали сполучення трасою на Запоріжжя. Кільце замкнулося. Приблизно пів мільйона містян опинилися в пастці, яка для багатьох стала смертельною.

До початку вторгнення Алевтина Швецова працювала над культурно-розважальними проектами та програмами на Маріупольському телебаченні. Для неї Маріуполь був не просто містом, у якому вона мешкала. Алевтина принципово не робила собі закордонний паспорт, кожної відпустки шукала в Маріуполі якісь досі небачені куточки, це її надихало.

Після 2014 року місто дуже змінилося, воно почало здобувати свою ідентичність і заявило про себе на всю Україну.

Далі розповідає Алевтина Швецова.

Очікування

Узимку, незадовго до вторгнення, в Маріуполі була навала іноземних журналістів. Вони намагалися з'ясувати, як місто готується до війни, опитували чиновників і мешканців. Ми спілкувалися з ними, і їхні очікування здавалися нереальними.

Фото: з фейсбук-сторінки Алевтини Швецової

Алевтина на екскурсії з фотографією водонапірної вежі -символа Маріуполя.

Маріуполь вісім років жив у війні, ми відчували цю війну, жили з нею. Багато людей уже пережили обстріли, руйнування, втрати. Ми завжди усвідомлювали, що лінія фронту недалеко. У нас були друзі серед військовослужбовців і було розуміння, що це мирне життя не дається просто так. Хтось віддає своє життя, щоб інші жили в мирі.

Наприкінці лютого ми ходили на всілякі вишколи та курси домедичної допомоги. Мітинг, який відбувся 22 лютого перед драмтеатром, укріпив відчуття, що все буде добре, що ми стоїмо пліч-о-пліч, нас багато і ми готові партизанити та протистояти. Жодних приготувань, запасів води чи їжі ми не робили.

Мітинг 22 лютого 2022 на площі в Маріуполі перед драматичним театром.

Озираючись назад, я розумію, що нашої радикальності було недостатньо. Ми знали, що в рашистів нема ніяких гальм і вони здатні на все. Але передбачити катастрофу таких масштабів, передбачити, що місто буде знищено вщент, не міг ніхто. Ніхто не міг уявити собі такий кошмар.

Почалася війна

24 лютого – день народження мого брата, йому мало виповнитися 12 років. Усією сім'єю ми дуже чекали на цю подію й уявляли, як будемо святкувати. Мій чоловік Борис був у нічній зміні на Азовсталі, а ми з восьмирічним сином сиділи вдома. Десь о шостій годині ранку я прокинулась від дзвінка чоловіка, він сказав, що почалася війна. Я не одразу зрозуміла, про що мова. Тоді я зайшла в телеграм і побачила всю цю стрічку новин: обстріли столиці, аеропортів, багатьох інших міст. Я була шокована.

З чоловіком і сином ми жили в самому центрі міста, в будинку з годинником, біля переходу. Коли Борис прийшов з роботи, ми пішли у волонтерський центр «Халабуда», знали, що там буде збиратися проукраїнська спільнота, що там ми будемо корисні. Побачили, що деякі люди виходять з квартир з валізами. Ми тоді подумали: що це за така безглузда паніка, навіщо?

Алевтина на балконі своєї квартири

У «Халабуді» ми отримали завдання закупити ліків для гуманітарних наборів. Усюди вже були черги, люди робили запаси, забивали кошики крупами та консервами. Усе, що ми купили для себе – це два снікерси і пачку печива. Ще пам'ятаю, як питали один одного, чи цього вистачить? Чоловік залишився в «Халабуді», а я поїхала у 23-й мікрорайон, до брата і батьків. Врешті, вийшло так, що ми всі лишилися там до 8 березня. Було таке відчуття, що треба триматися поруч, у моїх батьків були запаси води та їжі. У квартиру в центрі перебралася родина мого чоловіка, вони мешкали на Східному, а його почали накривати вже в перший день. Так ми і жили якийсь час. Борис намагався волонтерити в гуманітарному штабі, ходив через пів міста і навідував своїх рідних.

Лютий добігав кінця, 28 числа мав виходити випуск нашої передачі, де ми досліджували Маріуполь, з підсумками зими. Анонс був готовий, і ми запланували його публікацію в автоматичному режимі вже давно. І, звісно, забули про це. 27 лютого в місті вже війна, і тут виходить цей анонс, у такому бадьорому тоні розповідає про передачу. Люди відреагували моментально, мені було дуже соромно, вийшло так недоречно. Взагалі, довелося переосмислити свою діяльність, ясно, що розважальний формат був зовсім неактуальний. Я долучилася до інформаційної команди нашого сайту і телеграм-каналу. Ми оновлювали інформацію, де що потрібно, зв'язувалися з чиновниками, допомагали координувати діяльність різних напрямків.

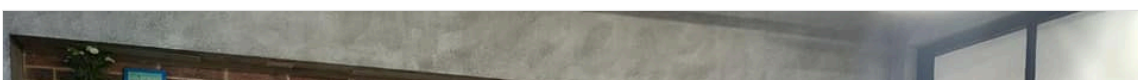

Фото: з фейсбук-сторінки Алевтини Швецової

Фото з ефіру програми УтроLive

Усе це скоро скінчиться

У Маріуполі поширювали список бомбосховищ, які, по суті, були просто необлаштованими підвалами. З 24 лютого і до того моменту, як по 23-му району почали гатити просто нещадно, підвал у нашому будинку був зачинений. І така ситуація була непоодиноким. Тому ховатися нам доводилося в коридорі. Ми чули звуки наближення обстрілів з першого дня. Але коли в тебе є ще блага цивілізації, є зв'язок, ти все ж таки якось тримаєшся.

Я пам'ятаю, як ми говорили один одному, що ось першого березня почнеться весна і все це точно скінчиться, все буде нормально. Потім ця дата відсунулась на 8 березня, потім ще далі і ще далі. Зник зв'язок, світло, опалення, вода, не стало газу. Бачили, як горіли «Епіцентр» і «Порт-Сіті», будинки навколо нього згоріли вщент, це були страшні моменти.

Фото: з фейсбук-сторінки Алевтини Швецової

Будинок Алевтини

Ми вже не розуміли, що діється на сусідній вулиці. Виходили готувати на подвір'я і чули історії, в які було складно повірити. Люди пішли по воду – їх накрило, і тепер там лежать десятки трупів. Або що в Нікольському вже стоять російські танки. І ти такий думаєш: та ні, це нереально, брехня. Пізніше ми зрозуміли, що багато з того було правдою. Трохи рятувало, що чоловік ходив волонтерити і приносив із центру якісь новини.

Того дня я вперше побачила на вулиці тіло загиблої людини

8 березня почалися потужні обстріли 23-го району. Ми досі перебували у квартирі вшістьох: я, моя дитина і чоловік, мої батьки та брат. Ми розуміли, що рашисти вже наближаються з боку Нікольського, і знали, що в центрі Маріуполя ще було відносно тихо. До нас вже доходили чутки про те, що буде організовано евакуацію. Ми уявляли, що містом будуть їздити автобуси з гучномовцями і всіх будуть збирати, якийсь час ми сиділи і чекали цього.

У квартирі було дуже холодно, помер папужка, і це стало для дітей великою трагедією. Виходили на вулицю, влаштовували похорон, дуже плакали. 8 березня вибухом у нас винесло вікна, і ми зрозуміли, що просто змерзнемо. Тоді прийняли рішення повертатися на квартиру до центру.

Фото: з фейсбук-сторінки Алевтини Швецової

Вид з вікна квартири Алевтини

Того дня я вперше побачила на вулиці тіло загиблої людини. Дорогою ми вирішили занести одному знайомому пічку. Будинок недалеко від нас зазнав значних руйнувань. Біля під'їзду лежало тіло, накрите простиралом, хтось плакав біля нього. Ми зайшли до того хлопця в під'їзд, там сидить дівчина, а в неї з ноги тече кров. Крові дуже багато, весь поверх був залитий, нога замотана якимось ганчір'ям. Вона благає: «Допоможіть, викличте швидку». Ми не знали, як їй допомогти, бо ніяких швидких у той час уже не було. Дорогою ми зупинили дві автівки і сказали, що там дівчину треба підвезти до лікарні, але не знаю, що з нею сталося.

Дуже страшні дні

Ситуація в центрі спочатку здалася раєм, обстріли лунали десь далеко. У людей був більш оптимістичний настрій, а в під'їзді утворилася дружна спільнота, усі допомагали одне одному. У 23-му районі були кожен сам за себе. Ми забрали зі собою дещо з продуктів, але для такої великої родини то було замало. Варили щось на кшталт супу: кидаєш картоплю у воду, вариш і потім це сьорбаєш. Діти просили дати їм просто картоплю, бо їх вже вернуло від цього меню. Іноді просто заливали холодною водою вівсянку чи гречку, бо часом розпалити багаття було неможливо. Якось трималися.

Один наш знайомий передав, що потрібна волонтерська допомога в міській лікарні. Наступного дня зранку ми пішли туди. Це було 9 березня. Десь о другій годині я пішла додому приготувати обід. Уже закінчила і піднялася до квартири, коли почула шаленої потужності вибух. Такого ще не було. Це було настільки близько і настільки страшно, що капець. Виглянула у вікно, побачила дим з боку лікарні. Борис лишився там, зв'язку нема. Я не могла знайти собі місця, діти плачуть, мати в паніці.

Десь за годину він повернувся. Очі в нього були шалені, його трусило. Він повторював: «Влучили по пологовому, влучили по пологовому, про це треба повідомити». А ти розумієш, що нічого не можеш зробити, нікому розказати, бо зв'язку нема.

Фото: з фейсбук-сторінки Алевтини Швецової

Розбите вікно в квартирі Алевтини

Ми відчули такий сильний відчай. Потім цей відчай посилювався з кожним днем, я зрозуміла, що то була тільки перша сходинка. Згадую свої емоції – було страшно усвідомлювати, що в тебе зв'язані руки, ти бачиш цей злочин і нічого не можеш зробити.

З того моменту почалися дуже страшні дні, бо почала працювати російська авіація. Авіанальоти були постійними. Літаків ставало все більше. Літали по два, скидали парами бомби і знову. 10 березня авіабомба влучила зовсім поруч з нами, майже в підземний перехід. Було дуже гучно, дім струсонувало. Я виглянула у вікно і не могла зрозуміти, що не так. Ти дивишся, пейзаж ніби знайомий, але щось не так. Від вибуху розкидало землю десь у радіусі 50 метрів, усе було засипано. Вирва лишилася просто жажлива. Стало ясно, що ніякі стіни нас не врятовують. Правило двох стін – то все дурниці проти авіабомби. Пробували спускатися до сховища, але там було переповнено. Туди поприходили люди, які втратили житло, і не було місця взагалі. Голова ОСББ запропонували нам піти в підвал магазину «Простор». То було не сховище, а просто якийсь підвальний склад, декілька кімнат господарського призначення. Там нам стало трохи спокійніше.

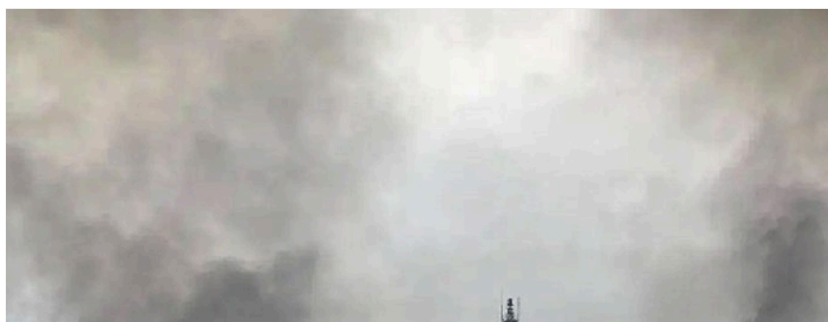

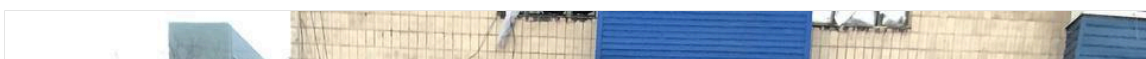
Фото: з фейсбук-сторінки Алевтини Швецової

10 березня. Наслідки влучання авіабомби поруч

Фото: з фейсбук-сторінки Алевтини Швецової

10 березня. Наслідки влучання авіабомби поруч

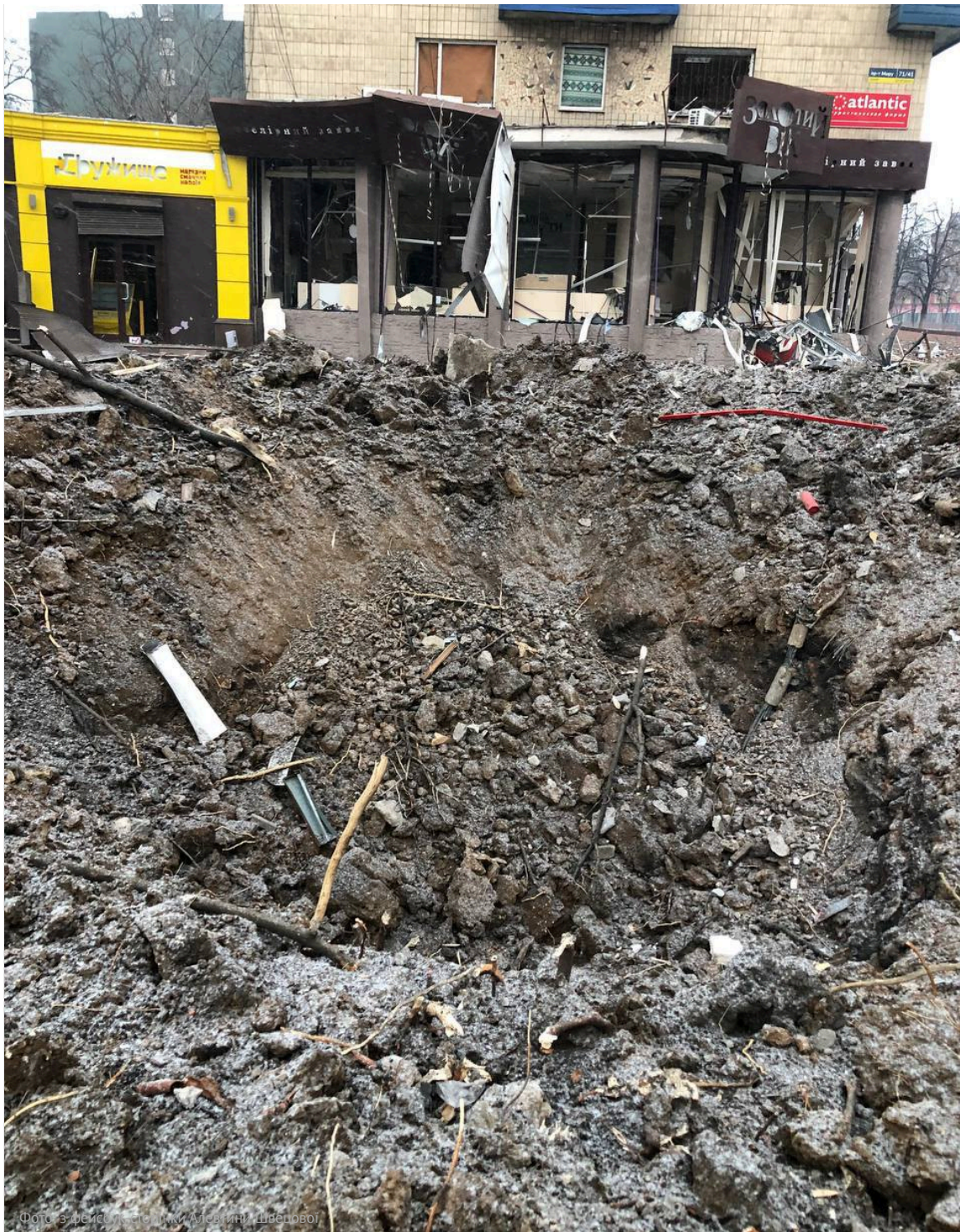

Фото з реєстрації камери безпеки Шведової.

10 березня. Наслідки влучання авіабомби поруч

Смерть – це лише справа часу

Час від часу на останньому поверсі пробивався зв'язок, і десь 14 числа ми дізналися, що ніби відкривають коридор на Василівку. Ми чекали на евакуаційні автобуси, дуже сподівалися на евакуацію. 15 березня всі разом пішли ночувати до підвалу, тієї ночі було дуже гучно, нас аж стрясало від вибухів. Вранці піднялися у квартиру і побачили, що всі вікна винесло. Чоловіки намагалися якось закрити ті вікна, батьки Бориса вирушили до драмтеатру, щоб дізнатися про евакуацію, а я готувала на вогні разом з татом. Була десь 10-та ранку.

Я пішла на гору, щоб щось узяти, тато лишився внизу. У квартирі ще були моя мама, брат і чоловік. Якоїсь миті ми зібралися спускатися вниз, аж раптом відчули вибух небувалої до того сили. У повітрі повисла димка, нічого не видно. Ми кинулися в підвал. Спускаємось і розуміємо, що щось не так – виходу з під'їзду немає, його завалило якимись металоконструкціями, уламками та землею. Хтось кричить: «Людей завалило, допоможіть!» Я починаю з дітьми спускатися у підвал, а там на сходах лежить каменюка метра півтора, яка випала зі стіни. Врешті, ми забігли з іншого входу.

Тут я розумію, що мій тато лишився на вулиці. Вискакую назовні, а простору біля під'їзду вже немає, площа перед ним завалена сміттям та уламками.

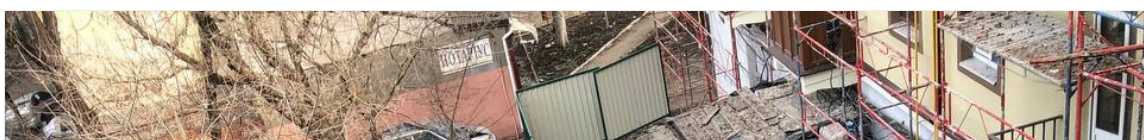

Фото: з фейсбук сторінки Алевтини Швецової

Наслідки влучання авіабомби в будинок Алевтини, 16 березня

Авіабомба влучила біля під'їзду в те місце, де люди готували їжу. Стіни будинку не стало. Бачу сусідку: вона лежить, її чоловік схиляється над нею, вона вся в крові, дихає кров'ю, усе дуже погано. Поруч ще один чоловік, йому придавило ноги, його відкопують з уламків, він наче встряв у землю.

Я почала кричати: «Тату! Тату!» Бачу, що під уламками ще чоловік, намагаємося відкопати його вп'ятох, я копаю біля голови. Але цей чоловік вже мертвий. Хлопці взяли його за руки за ноги, щоб віднести трохи далі. Здавалося, в нього взагалі не було цілих кісток. Це був наш сусід, ми пам'ятали його позитивною людиною, він був завжди готовий допомогти іншим.

Я знову кинулася шукати тата і нарешті побачила його – він стояв біля входу. Вийшло так, що він відійшов від багаття: чи покурити, чи чогось – і це його врятувало. Здавалося, що під тими завалами ще залишаються люди. Але відкопувати цю гору сміття голими руками було неможливо, ще й обстріли не припинялися. Усі разом ми спустилися в підвал.

Фото: з фейсбук-сторінки Алевтини Швецової

Наслідки влучання авіабомби в будинок Алевтини, 16 березня.

Маріуполь, точка неповернення. Мої 20 днів війни. Фінал історії

Ми сподівалися, що наші війська відіб'ють місто, просто треба протриматися. Ніхто не допускав думки, що місто вже захоплене. Але щодня члени моєї родини намагалися дізнатися про евакуацію, щодня шукали людей, які допоможуть виїхати. Після обстрілу будинку стало зрозуміло, що тут не врятує ніщо: наша смерть – це лише справа часу. Борис сказав, що треба виходити з Маріуполя будь-яким способом і негайно.

Фото: з фейсбук-сторінки Алевтини Швецової

16 березня Драмтеатр горить після обстрілу

За 5 хвилин було вирішено йти пішки в Мелекіне. І якщо мій чоловік, його батьки, бабуся та мій син схопили рюкзаки відразу, то мої батьки та брат залишилися в підвалі під обстрілами. У мами проблеми зі спиною, і вона сказала, що просто не зможе дійти. Брат і батько не хотіли лишати її саму. Ми вирушили в дорогу без них. Я безупинно плакала, ми йшли під звуки атакуючих літаків, і більше за страх цього походу я боялася, що вже не побачу свою маму, брата і тата. Від підземного переходу ми дійшли вниз до Приморського бульвару, рушили на Піщанку. 78-річна бабуся Борі мотивувала всіх не зупинятися. Але стало зрозуміло, що цього дня до Мелекіного ми ніяк не дійдемо. О 16:00 дісталися на Піщанку. Там нас прихистили на ніч і нагодували місцеві мешканці. Зранку через урвище вийшли на трасу, пішки минули клятий російський блокпост і рушили до селища Портівського.

Жодної секунди мене не полишала думка про рідних, що лишилися в Маріуполі. І коли ми увійшли до Портівського (воно було окуповане), я побачила знайоме обличчя: Денис Болгаров – він приходив до нас на ранкову програму. Виявилося, що Денис вивозить людей з Маріуполя: «Учора їздив туди тричі, може, і сьогодні поїду».

Через годину ми разом їхали назад у Маріуполь. Перетнули блокпост на в'їзді, підїхали до РАЦСу. За цю добу обстріли ще більше пошкодили будинок. На першому поверсі крізь декілька стін з'яяла величезна діра. Біжу до підїзду, навколо дим, місто палає, боюся, що вивозити буде вже нікого. Відчиняю двері в підвал – усі живі.

Хапаємо якісь речі, щойно вистрибуємо на вулицю – починається обстріл. Снаряди падають біля РАЦСу, прилітає в магазин «Жемчуг», перечікуємо в підїзді.

В автівці винесло скло. На зворотному шляху ми потрапили під обстріл, снаряд розірвався за 30 метрів від нас. Було дуже страшно, що, рятуючи батьків і брата, вже ніколи не побачу сина та чоловіка. Але ми встигли вирватися через Приморський бульвар і повернутися до Портівського цілими.

Фото: з фейсбук-сторінки Алевтини Швецової

Алевтина з родиною під час евакуації з Маріуполя

[Урятуватися з Маріуполя. На крок попереду смерті](#)

Післямова

21 березня вся родина дісталася до Запоріжжя, минувши 17 блокпостів окупантів. Увесь цей час у рюкзаку Алевтини лежав прапор України, який вона знайшла в одному з розграбованих магазинів у Маріуполі. Алевтина, Борис і їхній син Гліб якийсь час мешкали у Кривому Розі, але через проблеми зі здоров'ям родина перебралася до Львова. Алевтина далі працює над медійними проектами, що розповідають про Маріуполь.

Іван Станіславський, журналіст

0 коментарів

Сортування Найстаріший

Додайте коментар...

Плагін коментарів Facebook

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

На Україну насувається похолодання зі снігом: мапа

"Скоро ми забудемо про переговори": політолог про Трампа

НАБУ "затримало" малолітніх дітей на трасі під Києвом

У США представили резолюцію про невизнання окупації України

Духовний радник Трампа відвідав Бучу та Ірпінь: що його вразило

Війна не завершиться в осяжному майбутньому, - Портников

ТЕМИ: [МАРІУПОЛЬ](#), [ОКУПАЦІЯ](#), [ВІЙНА З РОСІЄЮ](#)